

L. dz. 140/2019/LW

Warszawa, 7 października 2019 r.

Sz. P. Marek Woźniak
Marszałek Województwa

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań

PETYCJA

w sprawie podjęcia stałych działań kontrolnych w zakresie wypełniania przez podmioty przywożące smary do Polski w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne obowiązku odzysku i recyklingu, o którym mowa w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej.

Szymon Piotr Marszałek

Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego, zrzeszająca główne podmioty działające w produkcji i handlu paliwami ciekłymi w Polsce, zgodnie z art. 4 ust.1 w związku z art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach¹, działając w interesie publicznym oraz członków zrzeszonych w organizacji,

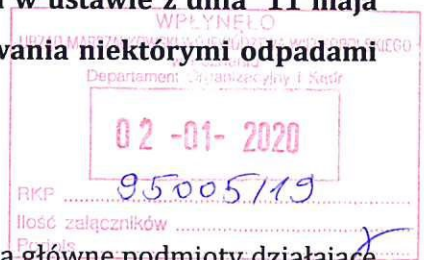
wnosi petycję

w sprawie podjęcia stałych działań kontrolnych (kontroli krzyżowej) w zakresie wypełniania przez podmioty przywożące smary do Polski w rozumieniu ustawy prawo energetyczne obowiązku odzysku i recyklingu lub zapłaty opłaty produktowej, o którym mowa w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej, co ma doprowadzić do ograniczenia zjawiska szarej strefy na rynkach: olejów smarowych, olejów odpadowych oraz paliw ciekłych w Polsce.

UZASADNIENIE

POPiHN jako organizacja przedsiębiorców branży paliwowej zrzesza głównych producentów i importerów sektora olejów smarowych, na którym ciążyą szczególne obowiązki wynikające z realizacji zapewnienia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu lub zapłaty opłaty

¹ Dz.U. z 2014 poz.1195

produktowej na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej [dalej: „ustawa o opłacie produktowej”] od wprowadzenia na rynek świeżych olejów smarowych.

POPiHN zwraca uwagę, iż w Polsce od lat identyfikuje się problem zaburzeń we właściwym funkcjonowaniu rynku olejów smarowych oraz powiązanego z nim rynku olejów odpadowych. Taki stan rzeczy wynika m.in. z braku kompleksowych regulacji dotyczących branży smarowej, luk w funkcjonujących przepisach dotyczących zbiórki oraz gospodarowania olejami odpadowymi w Polsce oraz niewystarczających mechanizmów nadzoru i kontroli branży smarowej. Brak wystarczających regulacji skutkuje powstawaniem szeregu niekorzystnych zjawisk dla budżetu państwa oraz legalnie działających przedsiębiorców. Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego wskazuje na następujące zagadnienia problematyczne²:

- brak wiarygodnych danych o wielkości i strukturze rynku smarów w Polsce wynikający z braku centralnego nadzoru nad tym rynkiem;
- brak wiarygodnych podstaw dla określania faktycznego wymaganego poziomu odzysku i recyklingu oraz oceny skuteczności systemu zbiórki tych olejów;
- nielegalne wykorzystywanie olejów smarowych jako paliw silnikowych i\lub opałowych lub komponentów tych paliw celem generowania oszustw podatkowych na wprowadzanych do obrotu paliwach ciekłych będących olejami smarowymi lub zawierającymi oleje smarowe;
- nie wypełnianie przez wszystkie podmioty wprowadzające smary na rynek poziomów odzysku i recyklingu olejów odpadowych opartych o faktyczną wielkość rynku olejów smarowych w Polsce;
- unikanie płacenia przez podmioty wprowadzające smary na rynek krajowy wymaganej opłaty produktowej, podatku VAT i CIT (*według szacunków Ministerstwa Środowiska straty budżetowe z tytułu unikania tego obowiązku szacowane są na minimum 150 mln PLN rocznie*);
- unikanie przez podmioty wprowadzające smary na rynek krajowy realizacji procesów pełnego recyklingu olejów odpadowych, w ramach którego pod pozorem pełnej regeneracji w kierunku wytworzenia pełnowartościowych baz olejowych realizowane są tańsze podstawowe procesy oczyszczania tych olejów odpadowych celem ich przekierowania do produkcji olejów opałowych;
- nielegalne spalanie olejów odpadowych i związane z tym procederem powstawanie groźnych zanieczyszczeń powietrza oraz unikanie opodatkowania akcyzą dla takich nie jakościowych paliw opałowych szacowanych w zależności od przyjętej stawki akcyzowej dla takiego procederu na poziomie ok. 23 mln PLN rocznie (przy zastosowaniu standardowej obniżonej stawki akcyzy na olej opałowy lekki w wysokości 232,00 PLN/m³), a w przypadku zastosowania stawki maksymalnej dla takiego sposobu użycia olejów odpadowych wynoszącej 1822 PLN/m³, dodatkowe wpływy na poziomie ok. 182,2 mln PLN) .

Ze względu na brak wiarygodnych danych o całkowitej wielkości konsumpcji olejów smarowych w Polsce należy stwierdzić, iż w chwili obecnej trudno jest wiarygodnie oszacować

² Informacje między innymi z raportu UNGC Polska „Gospodarka Olejami Zużyтыми – propozycje zmian do ustawy“ dostępny na: <https://ungc.org.pl/aktualnosci/prezentacja-raportu-gospodarka-olejami-zuzytymi-propozycje-regulacji-2/>

wielkość rynku smarów w naszym kraju, a dane funkcjonujące w przestrzeni publicznej mają charakter wyłącznie szacunkowy. Według POPiHN skupiającej również największych przedsiębiorców branży smarowej w Polsce, krajowy rynek olejów smarowych osiągnął w 2018 r. wielkość 234 624 ton, co oznacza wzrost o 3,33% w stosunku do 2017 r. Dynamice wzrostu gospodarczego przez ostatnie kilkanaście lat niestety nie towarzyszy adekwatny wzrost rejestrowanego zużycia produktów smarowych. Wskazuje to, iż wysoce prawdopodobnym jest teza, że w dalszym ciągu w Polsce występuje istotna skala nierejestrowanego obrotu produktami smarowymi z *szarej strefy*.

Świadczyć mogą o tym także dane **podmiotów przywożących do Polski paliwa ciekłe (w tym smary)**, zbierane od połowy 2017 r. przez Prezesa URE na podstawie Prawa energetycznego. Zgodnie z rejestrem podmiotów przywożących prowadzonym przez URE, spośród zarejestrowanych 399 podmiotów aż 279 podmiotów deklaruje przywóz co najmniej jednego smaru z grupy od CN 27101971 do CN 27101999. Powyższe dane dotyczą jednak tylko przywozu smarów do Polski (nie uwzględnia się produkcji krajowej smarów) a także obejmują tylko smary z grupy CN 2710, więc nie obejmują m.in. dużego rynku produktów smarowych z grupy CN 3403 (ich przywozu i krajowej produkcji).³

Z porównania danych POPiHN z danymi Prezesa URE wynika, iż oficjalny rynek smarów w Polsce jest wysoce niedoszacowany, a duża część produktów kwalifikowanych jako smary może być transferowana do innych zastosowań, m.in. jako komponenty paliw ciekłych lub gotowe paliwa ciekłe.

Identyfikowane praktyki w sposób istotny zaburzają warunki uczciwej konkurencji pomiędzy podmiotami sektora paliwowego i smarowego, jak i pomiędzy przedsiębiorcami oferującymi różne kategorie produktów smarowych oraz wymiernymi stratami dla budżetu państwa z tytułu unikania płacenia danin publicznych przez nieuczciwych przedstawicieli tych sektorów. **Rozmiar wszystkich strat szacowanych na tych rynkach wynosi według bardzo nieprecyzyjnych wyliczeń nawet kilkaset milionów złotych rocznie.**

POPiHN stoi na stanowisku, iż bardzo ważnym krokiem w kierunku dalszego uszczelniania rynku smarów w Polsce, a przez to także rynku olejów odpadowych oraz rynku paliw ciekłych będzie uruchomienie stałych, krzyżowych kontroli podmiotów przywożących smary do Polski nadzorowanych przez Prezesa URE, które są równocześnie zobligowane do wypełniania obowiązku zapewnienia odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu olejów

³ Dane o wielkości przywozu smarów do Polski są dostępne publicznie na stronach URE pod adresem: <https://bip.ure.gov.pl/bip/taryfy-i-inne-decyzje-b/paliwa-ciekle>

odpadowych powstających z eksploatacyjnego zużywania się tych smarów lub do zapłaty wymaganej opłaty produktowej, a który to obowiązek jest nadzorowany przez poszczególnych marszałków województw.

Naszym zdaniem takie działanie pozwoli w bardzo prosty sposób wykorzystać wielokrotnie, centralnie zbierane przez Prezesa URE dane o podmiotach, ilościach oraz rodzajach środków smarnych sprowadzanych do Polski także do stałej kontroli obowiązku odzysku i recyklingu olejów odpadowych lub zapłaty opłaty produktowej przez te same podmioty prawa. Tym samym przyczyni się do zweryfikowania i docelowo ograniczenia zjawiska unikania realizacji tego strategicznego dla branży smarowej obowiązku, którego nie realizowanie stanowi jedno z głównych źródeł nieuczciwej przewagi konkurencyjnej w branży smarowej w Polsce.

Mając powyższe na uwadze POPiHN postuluje o wypracowanie stałych procedur współpracy i wymiany informacji o przywozie smarów do Polski pomiędzy poszczególnymi marszałkami województw a Prezesem URE oraz potencjalnie innymi organami nadzorującymi rynek smarów w Polsce (KAS), w celu wdrożenia monitoringu wypełniania przez podmioty przywożące smary do Polski wskazanego powyżej obowiązku odzysku i recyklingu lub zapłaty opłaty produktowej. W tym celu postulujemy między innymi o:

- **uruchomienie stałej weryfikacji przez marszałków województw dopełnienia przez podmioty wpisane do jawnego rejestru podmiotów przywożących paliwa ciekłe (smary) - dostępnego na stronie internetowej URE pod adresem: <https://rejestr.ure.gov.pl/o/14> - obowiązków rejestracyjnych związanych z funkcjonowaniem rejestru „BDO” w zakresie gospodarki odpadami, w tym obowiązku w zakresie rejestracji faktu wprowadzania smarów do Polski;**
- **uruchomienie procedury stałego, okresowego pozyskiwania przez marszałków województw danych od Prezesa URE o podmiotach przywożących smary do Polski, a także o ilościach oraz rodzajach tych smarów w celu bieżącego weryfikowania wypełniania przez te podmioty obowiązku odzysku i recyklingu lub zapłaty opłaty produktowej;**
- **wdrożenie stałego informowania przez marszałków województw oraz inne organy kontroli, przypadków ujawniania podmiotów w rejestrze BDO jako wprowadzających smary na rynek a braku ich rejestracji w rejestrze podmiotów przywożących paliwa ciekłe prowadzonego przez Prezesa URE, co jest zagrożone karą grzywny w wysokości do 2,5 mln PLN;**
- **wzajemnego informowania się przedmiotowych organów o przypadkach**

stwierdzonego naruszenia obowiązków odzysku i recyklingu lub braku zapłaty opłaty produktowej, jako zaległej daniny publicznej mogącej być przesłanką uniemożliwiająca rejestrację takich podmiotów w rejestrze podmiotów przywożących URE.

Zdaniem POPIHN postulowana w niniejszej petycji przedmiotowa wymiana tak zgromadzonych informacji o rynku smarów w Polsce, przyczyni się nie tylko do uporządkowania rynku smarów, lecz także do uszczelnienia rynku olejów odpadowych powstających z tych smarów. Dzięki temu będzie szansa, by ograniczyć skalę zjawiska nielegalnego spalania lub innej nielegalnej formy gospodarowania tymi niebezpiecznymi odpadami. Horyzontalna wymiana informacji oraz wynikająca z tego procesu kontrola krzyżowa obowiązku odzysku i recyklingu olejów odpadowych pozwoli na bardziej wiarygodne szacowane ilości wymaganych do odzyskania olejów odpadowych oraz na bieżącą ocenę czy mechanizmy zbiórki i recyklingu tych odpadów funkcjonują prawidłowo oraz ile olejów odpadowych trafia nadal do nielegalnego zagospodarowania, w tym nielegalnego spalania. Wymieniając przedmiotowe dane możliwe będzie bieżące programowanie działań kontrolnych w tym zakresie oraz przygotowywanie dalszych rozwiązań legislacyjnych mających wyeliminować identyfikowane praktyki. POPIHN stoi na stanowisku, iż opisane propozycje działań wpisują się wprost także w realizację programu „CZYSTE POWIETRZE” mającego na celu ograniczenie zjawiska szkodliwej emisji do powietrza związków powstających ze spalania paliw nie spełniających wymagań jakościowych jak i innych substancji, w tym odpadów.

Opisany postulat wprowadzenia horyzontalnej współpracy różnych organów administracji w zakresie gospodarki smarami oraz olejami odpadowymi, umożliwi w praktyce rozpoczęcie wdrażania propozycji rozwiązań zawartych w raporcie przygotowanym pod auspicjami Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii „*Gospodarka Olejami Zużyтыми – propozycje zmian do ustawy*” w zakresie przygotowania i przyjęcia tzw. „PAKIETU SMAROWEGO”⁴.

Postulowane przez POPIHN rozwiązania wpisują się w I filar proponowanych przez autorów tego raportu działań, którymi są uporządkowanie i zwiększenie nadzoru nad rynkiem smarów w Polsce.

Ze strony POPIHN deklarujemy wolę współpracy i uczestnictwa w pracach nad przedmiotowymi rozwiązaniami, które naszym zdaniem przyczynią się do skutecznej eliminacji zjawiska szarej strefy na rynku olejów odpadowych, na rynku olejów smarowych oraz na rynku paliw

⁴ Raport UNGC Polska „Gospodarka Olejami Zużyтыми – propozycje zmian do ustawy“ dostępny na: <https://ungc.org.pl/aktualnosci/prezentacja-raportu-gospodarka-olejami-zuzytymi-propozycje-regulacji-2/>

ciekłych w Polsce, przez co pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska naturalnego, poziom konkurencji na tych rynkach oraz zwiększą wpływ do budżetu państwa z tytułu podatków oraz innych danin publicznych powiązanych z tymi produktami.

Do wiadomości:

Sz. P. Rafał Gawin - Prezes Urzędu Regulacji Energetyki